

SVEN-ERIK BÄCK

TRANFJÄDRARNA

Kammaropera i 6 scener

Text Bertil Malmberg efter en sagopjäsa
av Junji Konoshita

Yohyo, en bonde ..... UNO EBRÉLIUS
Tsu, hans hustru ..... MARGARETA HALLIN
Sodo, en granne ..... OLLE SIVALL
Unzu, en annan granne ..... ERIK SAEDÉN

Kammarkören Dirigent ERIC ERICSON

Barnkör ur Norrköpings musikklasser

Instudering BENGT GÄRSJÖ

Medlemmar ur

Norrköpings orkesterförening

Dirigent TONSÄTTAREN

Scen 1	Yohyo, Tsu, Barn, Kör	6'25"
Scen 2	Sodo, Unzu, Tsu, Yohyo, Barn	14'30"
Scen 3	Sodo, Yohyo, Unzu	1'40"
Scen 4	Tsu, Yohyo	14'35"
Scen 5	Sodo, Unzu, Yohyo, Kör	4'25"
Scen 6	Tsu, Yohyo, Sodo, Unzu, Barn	9'20"

Edition Wilhelm Hansen Stockholm AB

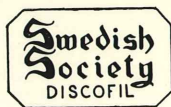
Inspelningen gjord i Studio 3, Sveriges Radio
den 3 och 4 juli 1968

Regi Lars Runsten

Musiktekniker Göte Nilsson

Omslagsbild Enar Merkel Rydberg

Producent Frank Hedman

Det talades i den s. k. Måndagsgruppen rätt mycket om absolut musik och om musiken som den abstraktaste av konstarter. Detta uppfattades av omgivningen icke sällan som uttryck för purism. Ibland inte helt felaktigt men mest var det väl i resonemangen fråga om studiesynpunkter och en allmän iver att med ett nytt tonspråk lära sig att uttrycka sig rent musikaliskt.

I själva verket diskuterades allt mer intresserat problemet ord — ton och om musikens förhållande till andra konstarter, särskilt sedan tidskriften Prisma startat. Man började pröva på att komponera till tavlor på en utställning — Konkretisternas på Galleri Blanche (1949), och i en kollektivsvit "tolkade" fem av gruppens medlemmar en dikt av Gunnar Ekelöf. Sedan Birgit Åkeson kommit med i Prismakretsen dröjde det heller inte länge förrän den första koreografiska musiken presenterades. Det var alltså inte förvånande att dessa förmenta purister, med det inbrytande 50-talet, via oratorier och baletter alltmer uppenbart närmade sig det musikdramatiska. Av stor betydelse för denna utveckling var säkert också all den teater- och filmmusik som skrevs, mest för uppehållets skull, men som jag själv uppfattade det också mycket för känslan av att fungera som yrkesmän. "På köpet" fick man litteraturkännedom och ovärderliga erfarenheter av teaterteknik. Särskilt i Radioteatern där texten får verka utan all synlig aktion och rekvisita lärde jag mig mycket om dramaets mera abstrakta villkor.

Då jag 1956 skrev Tranfjädrarna, min första opera, hade jag heller ingen känsla av gränsöverskridande till ett nytt konstnärligt område. Jag minns inte att jag hade några förebilder i någon klassisk opera. Min enda idé, då jag tillsammans med min uppdragsgivare Palle Brunius, på den tiden regissör vid Radioteatern, diskuterade den tyska förlagan, var att med musik skapa ett starkt stiliserat och intensifierat hörspel. Jag visste inte då vad som visade sig senare med just Tranfjädrarna: det för örat starkt dramatiska är även tacksamt sceniskt.

Bertil Malmberg diktade efter våra tekniska anvisningar ett libretto som var på en gång skönt poetiskt och dramatiskt effektfyllt. Vad som sedan hände är svårt att i efterhand redogöra för. Allt kom liksom av sig självt — de olika personernas karaktärstik genom olika ton- och klangserier — storformen som "råkade" bli ett slags sonatform och växlingarna mellan det sjunget talade och det talat sjungna. Operan skrevs i ett enda svep. Solisterna var utvalda i förväg. Jag hade alltså tillfälle att pröva tonlägen och klanger och effekter av olika melodiska och deklamatoriska mönster hos de olika rollinnehavarna. Operans berättelse grep alla medverkande.

Det hela kändes mycket meningsfullt.

Sven-Erik Bäck

THE CRANE FEATHERS

Sven-Erik Bäck, born 1919 in Stockholm, studied music at home and abroad (among his teachers were Hilding Rosenberg and Petrassi), was a member of two prominent Swedish string quartets, and made his debut as conductor in 1953. Being an eminent scholar he was appointed, in 1959, study director for the Swedish Radio music school at Edsberg.

Musically he belongs to the group of composers that emerged in the 1940's. That which distinguished them from many of their colleagues was their interest in music in connection with other forms of art. In the 50's, by way of ballets and oratorios, they moved quite naturally towards the dramatic art. Working for the films and the theatre, and especially the radio theatre, helped them a great deal to get an insight in the abstract conditions of the drama.

When Bäck wrote "The Crane Feathers" in 1956 he did not have any feeling of crossing frontiers to a new artistic territory. He cannot remember having any model from the classical opera field for his first operatic venture. It was written at the request of the Swedish Radio's theatre section and Bäck's intention was to produce with his music a highly intensified play for the armchair listener.

Shortly after its first broadcast "The Crane Feathers" was staged by the Royal Opera, Stockholm, at the small annex theatre, it was shown on television and has also been presented, by the Norrköping orchestra and by the Group Eight in London, in concert performances.

DIE KRANICHFEDERN

Sven-Erik Bäck, geboren 1919 in Stockholm, studierte Musik in Schweden und im Ausland. Hilding Rosenberg und Petrassi zählten zu seinen Lehrern. Er spielte in zwei bekannten schwedischen Streich-Quartetts und debütierte 1953 als Dirigent. 1959 wurde er wegen seiner außergewöhnlichen Fähigkeiten Studiendirektor des Schwedischen Rundfunks.

Bäck kam aus einer Gruppe von Komponisten der 40er Jahre, die sich vornehmlich für Musik in Verbindung mit anderen Kunstarten interessierten. So war es nicht überraschend, daß sie sich zehn Jahre später über Ballette und Oratorien der dramatischen Kunst zuwendeten. Durch ihre Tätigkeit für den Film und das Theater, nicht zuletzt für Hörspiele, gewannen sie manche Einsicht in die abstrakten Bedingungen des Dramas.

Als Bäck 1956 die „Kranichfedern“ schrieb, hatte er nicht das Gefühl, zu neuen artistischen Gefilden vorzustoßen. Auch entsinnt er sich nicht, eine klassische Oper als Vorbild benutzt zu haben. Die „Kranichfedern“ sind auf Bestellung der Theatersektion des Schwedischen Rundfunks zustande gekommen und mit seiner Musik wollte Bäck ein besonders packendes Stück für den Hörer im häuslichen Sessel schaffen.

Bald nach der ersten Übertragung im Rundfunk wurden die „Kranichfedern“ auf der kleinen Bühne der Königlichen Oper in Stockholm gegeben. Sie sind ferner im schwedischen Fernsehen sowie als Konzert vom städtischen Orchester in Norrköping und von der „Gruppe Acht“ in London gespielt worden.

Frank Hedman